Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
GIOVANNI PITRUZZELLA
esitatud 5. mail 2022 [1]

Kohtuasi C-256/21

KP
versus
TV,
Gemeinde Bodman-Ludwigshafen

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Oberlandesgericht München (liidumaa kõrgeim üldkohus Münchenis, Saksamaa))

Eelotsusetaotlus – Euroopa Liidu kaubamärk (APFELZÜGE) – Menetlus riigisiseses kohtus – Kaubamärgi kohtute pädevus – Kaubamärgi rikkumise hagi – Vastuhagi – Kaubamärgi rikkumise hagist loobumine

I. Sissejuhatus

1. Käesolevas eelotsusetaotluses, mille esitas Oberlandesgericht München (liidumaa kõrgeim üldkohus Münchenis, Saksamaa), käsitletakse määruse 2017/1001 Euroopa Liidu kaubamärgi kohta [2] artikli 124 punktide a ja d ning artikli 128 tõlgendamist.

2. See eelotsusetaotlus on esitatud kohtuvaidluses, milles KP vaidleb TV ja Gemeinde Bodman-Ludwigshafeniga (Bodman-Ludwigshafeni vald) ning mis käsitleb Euroopa Liidu kaubamärgi rikkumise hagi ja selle kaubamärgi kehtetuks tunnistamise vastuhagi.

3. Eelotsusetaotluse esitanud kohus palub sisuliselt Euroopa Kohtul kindlaks teha, kas ELi kaubamärgi kohtu alluvus säilib kaubamärgi kehtetuks tunnistamise vastuhagi kohta otsuse tegemisel juhul, kui kaubamärgi omanik on rikkumise põhihagist loobunud.

[1] Algkeel: itaalia.

[2] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. juuni 2017. aasta määrus (EL) 2017/1001 Euroopa Liidu kaubamärgi kohta (ELT 2017, L 154, lk 1).

II. Õiguslik kontekst

A. Liidu õigus

4. Määruse 2017/1001 põhjenduste 31, 32 ja 33 kohaselt:

„(31) ELi kaubamärkide kaitse tagamiseks peaksid liikmesriigid määrama oma siseriiklikke süsteeme arvestades võimalikult vähe esimese ja teise astme siseriiklikke kohtuid, kes on pädevad ELi kaubamärgi rikkumise ja kehtivuse küsimustes.

(32) On oluline, et ELi kaubamärkide kehtivust ja rikkumist käsitlevad otsused omavad õigusjõudu kogu liidus ja hõlmavad kogu liidu territooriumi, sest ainult nii saab vältida vastuoluliste otsuste tegemist kohtutes ja ametis ning tagada, et ELi kaubamärgi ühtsust ei kahjustata. […]

(33) Samu toiminguid ja samu isikuid käsitlevates kohtuasjades ELi kaubamärgi ja paralleelsete riigisiseste kaubamärkide kohta tuleks vältida vastandlikke otsuseid. Kui hagid esitatakse samas liikmesriigis, sõltub vastakate otsuste vältimise viis liikmesriigi menetlusnormidest, mille kohaldamist käesolev määrus ei piira, kui aga hagid esitatakse eri liikmesriikides, on otstarbekas kohaldada eespool nimetatud määruses (EL) nr 1215/2012 pooleli olevaid kohtuasju ja nendega seotud toiminguid käsitlevate normide põhjal koostatud sätteid[3].“

5. Viidatud määruse artikli 1 lõikes 2 on sätestatud:

„2. ELi kaubamärk on ühtne. Selle mõju on ühetaoline kogu liidus: seda saab registreerida, üle anda või sellest loobuda, omanikult sellega seotud õigusi ära võtta, selle kehtetuks tunnistada või selle kasutamist keelata üksnes kogu liidus. Nimetatud põhimõtet kohaldatakse, kui käesolevas määruses ei ole sätestatud teisiti.“

6. Kõnealuse määruse artikli 6 kohaselt saadakse ELi kaubamärgi omanikuks registreerimise teel.

7. Viidatud määruse artikli 59 lõike 1 punktis a on ette nähtud:

„1. ELi kaubamärk tunnistatakse kehtetuks ametile esitatud taotluse või rikkumise suhtes algatatud menetluses esitatud vastuhagi põhjal, kui:

a) ELi kaubamärk on registreeritud artikli 7 sätete vastaselt;

[…]“.

8. Selle määruse 5. jaos „Tühistamise ja kehtetuks tunnistamisega seotud menetlus ametis“ on artikli 63 lõikes 3 ette nähtud:

„Tühistamise või kehtetuks tunnistamise taotlus on vastuvõetamatu, kui amet või artiklis 123 osutatud ELi kaubamärgi kohus on samas küsimuses, sama alusega ja samade pooltega seotud taotluse suhtes juba sisulise otsuse teinud ning see ameti otsus või kohtuotsus on saanud lõpliku otsuse mõju.“

[3] 12. detsembri 2012. aasta määrus kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades (ELT 2012, L 351, lk 1).

9. Määruse 2017/1001 artikli 123 lõikes 1 on ette nähtud:

„1. Liikmesriigid määravad oma territooriumil võimalikult väikese arvu siseriiklikke esimese ja teise astme kohtuid, kes täidavad neile käesoleva määrusega pandud ülesandeid.“

10. Määruse 2017/1001 artikli 124 punktides a ja d on sätestatud:

„ELi kaubamärgi kohtute ainupädevusse kuuluvad:

a) hagid seoses ELi kaubamärkide õiguste rikkumisega ja, kui need on siseriiklike õigusaktidega lubatud, hagid seoses õiguste rikkumise ohuga;

[…]

d) vastuhagid ELi kaubamärgi tühistamiseks või kehtetuks tunnistamiseks artikli 128 kohaselt.“

11. Viidatud määruse artikli 127 lõikes 1 on sätestatud:

„1. ELi kaubamärgi kohtud käsitlevad ELi kaubamärki kehtivana, kui kostja ei vaidlusta selle kehtivust tühistamist või kehtetuks tunnistamist käsitleva vastuhagiga.“

12. Määruse 2017/1001 artiklis 128 on ette nähtud:

„1. Tühistamist või kehtetuks tunnistamist käsitlev vastuhagi võib toetuda ainult käesolevas määruses nimetatud tühistamise ja kehtetuks tunnistamise põhjustele.

2. ELi kaubamärgi kohus lükkab tagasi tühistamist või kehtetuks tunnistamist käsitlevad vastuhagid, kui sama teemat ja sama hagi alust ning samu osapooli käsitlev ameti otsus on jõustunud.

[…]

4. ELi kaubamärgi kohus, kellele on esitatud vastuhagi ELi kaubamärgi tühistamiseks või kehtetuks tunnistamiseks, ei vaata vastuhagi läbi enne, kui huvitatud isik või kohus on teatanud ametile vastuhagi esitamise kuupäeva. Amet kannab kõnealuse teabe registrisse. Kui ELi kaubamärgi tühistamise või kehtetuks tunnistamise taotlus on ametile esitatud enne vastuhagi esitamist, teatab amet sellest kohtule, kes peatab menetluse kooskõlas artikli 132 lõikega 1 seniks, kuni taotluse kohta tehakse lõppotsus või see võetakse tagasi.

[…]

6. Kui ELi kaubamärgi kohus on teinud ELi tühistamise või kehtetuks tunnistamise vastuhagi puhul jõustunud kohtuotsuse, saadab kohus või siseriikliku menetluse osapool viivitamata otsuse koopia ametile. Amet või mõni muu huvitatud pool võivad sellise saatmise kohta nõuda teavet. Amet teeb otsuse kohta registrisse kande ja võtab vajalikud meetmed resolutiivosa täitmiseks.

7. ELi kaubamärgi kohus, kus arutatakse vastuhagi ELi kaubamärgi tühistamiseks või kehtetuks tunnistamiseks, võib peatada menetluse ELi kaubamärgi omaniku taotlusel ja pärast teiste poolte ärakuulamist ning paluda, et kostja esitaks ametile tühistamise või kehtetuks tunnistamise taotluse

ELi kaubamärgi kohtu poolt määratava tähtaja jooksul. Kui taotlust tähtaja jooksul ei esitata, menetlus jätkub; vastuhagi loetakse tagasivõetuks. Kohaldatakse artikli 132 lõiget 3.“

13. Viidatud määruse artiklis 129 „Kohaldatav õigus“ on ette nähtud:

„1. ELi kaubamärgi kohtud kohaldavad käesoleva määruse sätteid.

2. Käesoleva määrusega reguleerimata kaubamärgiküsimustes kohaldab asjaomane ELi kaubamärgi kohus kohaldatava siseriikliku õiguse sätteid.

3. Kui käesolevas määruses ei ole sätestatud teisiti, kohaldab ELi kaubamärgi kohus samu menetlusnorme, mida kohaldataks kohtu asukohaliikmesriigi riigisisese kaubamärgiga seonduva sama liiki hagi puhul.“

14. Määruse artiklis 132 on sätestatud:

„1. Kui menetluse jätkamiseks ei ole erilisi põhjusi, peatab artiklis 124 nimetatud hagi, välja arvatud rikkumise puudumise tuvastamise nõuet menetlev ELi kaubamärgi kohus omal algatusel pärast poolte ärakuulamist või ühe poole taotlusel pärast teiste poolte ärakuulamist, menetluse, kui ELi kaubamärgi kehtivus on vastuhagiga juba vaidlustatud teises ELi kaubamärgi kohus või kui ametile on esitatud tühistamise või kehtetuks tunnistamise taotlus.

2. Kui menetluse jätkamiseks ei ole erilisi põhjusi, peatab tühistamise või kehtetuks tunnistamise taotlust arutav amet omal algatusel pärast poolte ärakuulamist või ühe poole taotlusel pärast teiste poolte ärakuulamist menetluse, kui ELi kaubamärgi kehtivus on vastuhagiga juba vaidlustatud ELi kaubamärgi kohtus. Kui aga ELi kaubamärgi kohtus toimuva menetluse pool seda nõuab, võib kohus pärast teiste menetluspoolte ärakuulamist menetluse peatada. Sellisel juhul jätkab amet oma peatatud menetlust.

3. Kui ELi kaubamärgi kohus menetluse peatab, võib ta peatamise ajaks määrata ajutisi ja kaitsemeetmeid.“

B. Saksa õigus

15. Tsiviilkohtumenetluse seadustiku (Zivilprozessordnung, edaspidi „ZPO“) artikli 33 lõike 1 kohaselt võib kohtule, kellele on esitatud hagi, esitada vastuhagi juhul, kui vastuhagi eseme ja põhihagi eseme või põhihagi vastu esitatud õiguskaitsevahendite vahel on õiguslik seos.

16. ZPO artikli 261 „Kohtumenetluse algatamine“ lõike 3 punktis 2 on ette nähtud, et asja menetleva kohtu pädevus ei sõltu selle pädevuse aluseks olevate asjaolude muutumisest.

III. Asjaolud, põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

17. KP-le kuulub Euroopa Liidu kaubamärk APFELZÜGE, mis 19. oktoobril 2017 registreeriti märkide registreerimisel kasutatava kaupade ja teenuste rahvusvahelise klassifikatsiooni 1957. aasta Nizza kokkuleppe (edaspidi „Nizza kokkulepe“) klassidesse 35, 41 ja 43[4] kuuluvate teenuste jaoks.[5] Vaidlust ei ole selles, et mõiste „Apfelzügle“ kirjeldab õunasaagi koristamisel kasutatavat rongi, mis koosneb mitmest järelkärust rakendist, mida veab traktor.

18. 26. septembril 2018 reklaamisid nii TV kui ka Bodman-Ludwigshafeni vald oma vastavatel Facebooki kontodel värskete õunte korjamise ja degusteerimise üritust Apfelzügle ringi raames.

19. KP esitas Landgericht Münchenile (esimese astme kohus Münchenis, Saksamaa) kaubamärgi rikkumise hagi, nõudes, et TV-l ja Bodman-Ludwigshafenil keelataks selle kaubamärgiga hõlmatud teenuste kohta kasutada mõistet „Apfelzügle“. Kostjad esitasid omakorda kõnealusele kohtule KP-le kuuluva kaubamärgi kehtetuks tunnistamise vastuhagid.

20. Landgericht Münchenis (esimese astme kohus Münchenis, Saksamaa) peetud kohtuistungil loobus KP rikkumise hagist. Sellest loobumisest hoolimata säilitasid TV ja Bodman-Ludwigshafeni vald oma vastuhagid.

21. Landgericht München (esimese astme kohus Münchenis, Saksamaa) tunnistas 10. märtsi 2020. aasta kohtuotsusega – vastuhagisid vastuvõetavateks pidades – vaidlustatud kaubamärgi kehtetuks ainult klassi 41 kuuluvate teenuste suhtes, jättes muud kostjate esitatud nõuded rahuldamata.

22. Bodman-Ludwigshafeni vald esitas selle kohtuotsuse peale apellatsioonkaebuse Oberlandesgericht Münchenile (liidumaa kõrgeim üldkohus Münchenis, Saksamaa), nõudes kaubamärgi kehtetuks tunnistamise hagi rahuldamist ka Nizza kokkuleppe klassi 35 ja 43 kuuluvate teenuste osas.

23. Oberlandesgericht München (liidumaa kõrgeim üldkohus Münchenis, Saksamaa) leiab eelotsusetaotluses, et ta peab enne hindama kostjate poolt pärast põhihagi esitatud vastuhagide vastuvõetavust, rõhutades, et ta ei ole selles osas seotud esimese astme kohtu otsusega.

24. Selle kohta märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et Saksamaal ülekaaluka seisukoha kohaselt ei reguleeri niisugust juhtumit nagu käesolevas kohtuasjas määrus 2017/1001, vaid kõnealuse määruse artikli 129 lõikes 3 sisalduvast viitest lähtuvalt õigusnormid, mis reguleerivad Saksamaa tsiviilkohtumenetlust. Eelkõige on kohaldatav ZPO artikli 261 lõike 3 punkt 2, mille kohaselt ei sõltu kaubamärgi kohtu pädevus kehtetuks tunnistamise vastuhagi menetlemisel rikkumise hagi tulemusest ega saa järelikult rikkumise hagist loobumise korral ära langeda.

[4] Kõnealune kaubamärk oli konkreetselt seotud järgmiste teenustega:
Klass 35: toiduainete ja degusteerimistoodete komplekteerimine, eelkõige piirkondlike, käsitööna valmistatud toiduainete ja/või jookide müümisega tegeleva talukaupluse haldamine.
Klass 41: meelelahutus; kultuuritegevus; talupõllumajandusega seotud teabeürituste organiseerimine ja läbiviimine.
Klass 43: toitlustamine ja tähtajaline majutamine; restorani pidamine; toitlustusteenindus.

[5] Nizza kokkulepe, mis võeti vastu 15. juuni 1957. aasta Nizza diplomaatilisel konverentsil, uuesti läbi vaadatud ja parandatud kujul (*United Nations Treaty Series*, kd. 1154, nr I 18200, lk 89).

25. Selles lahenduses kaheldes märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et:

i) ELi kaubamärgi registreerimine on liidu organi – Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Ameti (edaspidi „amet“) – õigusakt ning et riigisisestel kohtutel puudub selliste õigusaktide kehtetuks tunnistamise pädevus, välja arvatud sõnaselgelt sätestatud erandite korral;

ii) sel põhjusel antakse määruse 2017/1001 artikli 63 lõikega 1 ametile selles valdkonnas „prioriteetne“ pädevus;

iii) riigisisese kohtu pädevus kaubamärgi kehtivuse valdkonnas kujutab endast aga erandlikku hüpoteesi, mis on ette nähtud määruse 2017/1001 artikli 124 punktis d ainult vastuhagi esitamiseks, ning on põhjendatud vajadusega võimaldada kostjal, kelle vastu rikkumise hagi esitati, kasutada samas kohtuasjas õiguskaitsevahendit;

iv) ameti pädevuse prioriteetne laad tuleneb lisaks määruse 2017/1001 artikli 128 lõikest 7, mille kohaselt saab kaubamärgi omanik tagada, et kehtetuse hagis tehtud otsust ei vaadata läbi riigisiseses kohtus, vaid ameti läbiviidavas menetluses.

26. Seda arvestades ei saa ELi kaubamärgi kohus Oberlandesgericht Müncheni (liidumaa kõrgeim üldkohus Münchenis, Saksamaa) arvates teha otsust ELi kaubamärgi kehtetuks tunnistamise vastuhagi kohta määruse 2017/1001 artikli 128 tähenduses, juhul kui on loobutud rikkumise hagist, mille peale vastuhagi esitati, kuna sel juhul ei ole enam vajadust tunnustada kostja niisugust õiguskaitsevahendit. Tegemist on muu hulgas järeldusega, mis on tuletatav määrusest 2017/1001 endast, mistõttu ei ole riigisisestele õigusnormidele viitamine asjakohane.

27. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates toetab sellist tõlgendust 19. oktoobri 2017. aasta kohtuotsus Raimund[6] (edaspidi „kohtuotsus Raimund“), mille kohaselt tuleb kehtetuks tunnistamise vastuhagi läbi vaadata enne kaubamärgi rikkumise hagi. Lisaks ei asetaks see vastuhagi esitanud kostjale põhjendamatut ja ebaproportsionaalset kohustust, kuna tal oleks igal juhul võimalus pöörduda määruse 2017/1001 artikli 63 alusel ameti poole.

28. Selles kontekstis otsustas Oberlandesgericht München (liidumaa kõrgeim üldkohus Münchenis, Saksamaa) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas määruse 2017/1001 artikli 124 punkti d ja artiklit 128 tuleb tõlgendada nii, et ELi kaubamärgi kohus on pädev tegema kohtuotsuse vastavalt määruse 2017/1001 artiklile 128 esitatud kaubamärgi kehtetuks tunnistamist käsitleva vastuhagi kohta ka pärast seda, kui sellele ELi kaubamärgile tugineva artikli 124 punkti a kohase kaubamärgiõiguste rikkumise hagi tagasivõtmine on lõplik?“

IV. Menetlus Euroopa Kohtus ja poolte seisukohtade lühiülevaade

29. Käesolevas menetluses esitasid Euroopa Kohtu põhikirja artikli 23 tähenduses kirjalikud seisukohad Bodman-Ludwigshafeni vald ja Euroopa Komisjon.

[6] C-425/16, EU:C:2017:776.

30. Boldman-Ludwigshafeni vald väidab, et vastuhagi tuleb pidada rikkumise hagi suhtes iseseisvaks hagiks ning et käesolevat asja reguleerivate määruse erisätete puudumisel tuleb kohaldada Saksa tsiviilkohtumenetluse seadustikku, mille kohaselt ei mõjuta asja menetleva kohtu pädevust selle pädevuse aluseks olevate asjaolude muutumine. Sellest tulenevalt teeb ta ettepaneku vastata esitatud eelotsuse küsimusele jaatavalt.

31. Komisjon välistab aga selle, et riigisisene kohus säilitab pädevuse teha ELi kaubamärgi kehtetuks tunnistamise vastuhagi kohta otsus pärast seda, kui rikkumise põhihagist on kehtivalt loobutud. Selle järelduse põhjendamiseks keskendub ta eelkõige kaubamärgi kehtetuks tunnistamise vastuhagi täiendavale laadile: tegemist on kostja õiguskaitsevahendiga, mida saab kasutada ainult rikkumise hagi raames, mis sõltub tingimata rikkumise hagi olemasolust ning mida ei saa seetõttu iseseisvaks pidada.

V. Õiguslik analüüs

32. Oberlandesgericht München (liidumaa kõrgeim üldkohus Münchenis, Saksamaa) palub oma eelotsuse küsimusega Euroopa Kohtul kindlaks teha, kas määruse 2017/1001 alusel säilitab ELi kaubamärgi kohus oma pädevuse teha otsus ELi kaubamärgi kehtetuse kohta, millele rikkumise hagi kostja tugineb oma vastuhagis, ka pärast seda, kui rikkumise hagist on kehtivalt loobutud.

A. Kehtetuks tunnistamise vastuhagi määruse 2017/1001 süsteemis

33. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu tõstatatud pädevuse küsimuse analüüsimisele eelneb kehtetuks tunnistamise vastuhagi mõiste tõlgendamine ja selle iseseisva või täiendava laadi hindamine põhihagiga võrreldes.

34. Kui viidatud hagi peetaks – nagu komisjon väidab – põhihagi täiendavaks, oleks vastuhagil oma laadist tulenevalt sama saatus, mis põhihagil. Järelikult kohaldataks asjaoludele *simul stabunt simul cadent*'i põhimõtet. Kui vastuhagi osutuks aga iseseisvaks hagiks, ei mõjutaks seda võimalikud põhihagi lõpetavad sündmused.

35. Kuigi väljendit „vastuhagi" sisaldavad määruse 2017/1001 erinevad artiklid, ei anna need seda kirjeldava mõiste ühtegi määratlust ega sisalda ühtegi sõnaselget viidet liikmesriikide õigusele määrata kindlaks selle mõiste tähendus ja ulatus. Seega leian kooskõlas Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikaga, et „vastuhagi" mõistet, eelkõige määruse 2017/1001 artikli 128 tähenduses, tuleb käsitleda liidu õiguse autonoomse mõistena ning seda tuleb kogu liidu territooriumil tõlgendada ühetaoliselt, võttes lisaks asjaomase sätte sõnastusele arvesse selle konteksti ning selle õigusaktiga taotletavaid eesmärke, mille osaks säte on.[7]

36. Minu arvates tuleb välistada riigisiseste menetlusnormides kasutatud kvalifikatsioonidele tuginemine ja seda vaatamata sellele, et määruse 2017/1001 artikli 129 lõike 3 kohaselt on need õigusnormid kohaldatavad, kui viidatud määruses ei ole sätestatud teisiti. Nagu järgmisena selgub, mõjutab määruse 2017/1001 kohase vastuhagi mõiste ulatuse tõlgendus ameti ja

[7] Vt selle kohta 20. jaanuari 2022. aasta kohtuotsus Landeshauptmann von Wien (pikaajalise elaniku staatuse kaotamine) (C-432/20, EU:C:2022:39, punkt 28), 16. septembri 2021. aasta kohtuotsus The Software Incubator (C-410/19, EU:C:2021:742, punkt 30) ja 29. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Sky jt (C-371/18, EU:C:2020:45, punkt 74).

kaubamärgi kohtute vastavate pädevusvaldkondade määratlemist. Sellistes tingimustes oleks otstarbekas, et viidatud määruse kontekstis rakendataks kõnealust mõistet objektiivselt, riigisisestest õiguskordadest sõltumatult.

37. Nagu kohtujurist Campos Sánchez Bordona märkis õigesti oma ettepanekus, mille ta esitas kohtuasjas Raimund, mõeldakse „vastuhagi“ all üldiselt nõuet, mille kostja esitab tema vastu algatatud menetluses samas kohtus hageja vastu, eesmärgiga saavutada pelgalt tema vastaspoole nõude rahuldamata jätmisest erinev eelis. Harilikult tunnistatakse vastuhagi eesmärkidena menetlusökonoomiat ja vastuoluliste kohtuotsuste tegemise ohu vältimist. [8]

38. Sellega arvestades tuleb märkida, et määrusega 2017/1001 – millega soovitakse põhjenduse 4 kohaselt luua liidu kaubamärgikord, „mille kohaselt ettevõtjad võivad ühe menetluskorra alusel saada ELi kaubamärgi, millele antakse ühtne kaitse ja mis kehtib kogu liidu territooriumil“ [9] – kehtestatakse liidu kaubamärkide kehtivuse kohtuliku kontrollimise keeruline süsteem, mis näeb ette ülesanded nii ametile kui ka kaubamärgi kohtutele. [10]

39. Seadusandja töötas ELi kaubamärgi kehtetuks tunnistamise hagi jaoks välja ametis haldus- ja kohtukorras läbiviidava otsese ja keskse menetluse, mis allub liidu kohtu kontrollile. Määruse 2017/1001 artikli 63 kohaselt kuulub ELi kaubamärgi kehtetuks tunnistamise õigus eelkõige ametile, kelle meetmeid saab vaidlustada ameti enda juures asutatud apellatsioonikodades, kelle otsused saab Üldkohtusse edasi kaevata. [11]

40. Kaubamärgi kohtute „ainupädevus“ on aga – määruse 2017/1001 artikli 124 punkti d kohaselt – ette nähtud juhul, kui nendele kohtutele esitatud kaubamärgi rikkumise hagide raames esitatakse vastuhagi kaubamärgi kehtetuks tunnistamiseks. [12]

41. Kaubamärgi kohtutele selle pädevuse andmisel – mis on kooskõlas liidu seadusandja valikuga koondada ELi kaubamärgi rikkumise valdkonna kohtuvaidluste läbivaatamine riigisiseste spetsialiseerunud kohtute kätte – on kahekordne eesmärk. Esiteks võimaldab see kostjal kasutada kohtus sisulist õiguskaitsevahendit, mis laieneb kohtuvaidlusele kaubamärgi kehtivuse üle, vaatamata ameti põhimõttelisele pädevusele selles valdkonnas. Teiseks peegeldab see õiglase kohtumõistmise tahet, võimaldades pooltel saada samas menetluses ja samas kohtus kohtulahend oma vastastikuste nõuete kohta. Järelikult rajaneb see vajadusel – mis on tuletatav määruse 2017/1001 põhjendustest 32 ja 33 – tagada ELi kaubamärkide kaitse, vältides vastuolulisi otsuseid ja kaitstes kaubamärgi ühtsust.

[8] Vt kohtujurist Campos Sáchez Bordona ettepanek (C-425/16, EU:C:2017:479, 17. joonealune märkus). Vt analoogia alusel ka 31. mai 2018. aasta kohtuotsus Nothartová (C-306/17, EU:C:2018:360, punktid 21 ja 22), 27. mai 2004. aasta kohtumäärus komisjon *vs.* IAMA Consulting (C-517/03, ei avaldata, EU:C:2004:326, punkt 17) ja 16. septembri 2013. aasta kohtuotsus GL2006 Europe *vs.* komisjon (T-435/09, EU:T:2013:439, punkt 42).

[9] ELi kaubamärgi ühtsus on sätestatud määruse 2017/1001 artikli 1 lõikes 2, vt käesoleva ettepaneku punkt 5.

[10] See süsteem on sama, olenemata sellest, kas kaubamärk tunnistatakse kehtetuks või tühiseks. Arvestades põhikohtuasja eset, viitan edaspidi seoses põhi- ja vastuhagidega üksnes kehtetuks tunnistamise hagidele.

[11] Vt artiklid 66–72. Sama menetlus on ette nähtud artiklis 63 ELi kaubamärgi tühistamise vaidlustamise puhul.

[12] Tuleb lisada, et vältimaks seda, et eiratakse ameti ainupädevust ELi kaubamärgi kehtetuks tunnistamise põhihagide lahendamisel, on määruse 2017/1001 artikli 127 lõikes 2 ette nähtud, et viidatud kaubamärgi kehtivust ei või vaidlustada menetluse raames, milles nõutakse õiguse rikkumise puudumise tuvastamist. Kehtetuks tunnistamise põhjused, millele rikkumise hagis saab tugineda, on ainult absoluutsed kehtetuks tunnistamise põhjused, mis on ette nähtud määruse 2017/1001 artikli 59 lõikes 1, ja selle määruse artikli 60 lõigetes 1 ja 2 esitatud suhtelised kehtetuks tunnistamise põhjused.

42. Lisaks peab rõhutama, et määruse 2017/1001 artikli 127 lõikes 1 on kaubamärgi kohtute kohtuasjadele ette nähtud ELi kaubamärgi kehtivuse presumptsiooni reegel, mille saab ümber lükata ainult siis, kui kostja esitab vastuhagi kaubamärgi kehtetuks tunnistamiseks.[13] Teisisõnu ei või kostja tugineda ELi kaubamärgi kehtetusele üksnes erandkorras, nii, et selle ainus eesmärk on vaidlustada hageja nõude põhjendatus,[14] vaid üksnes juhul, kui samal ajal on ELi kaubamärgi kohtult sõnaselgelt nõutud kõnealuse kaubamärgi kehtetuks tunnistamist.[15]

43. Nagu märkis kohtujurist Campos Sánchez-Bordona oma ettepanekus kohtuasjas Raimund,[16] on see valik kooskõlas kaubamärgi ühtsusega, mis pooldab kaubamärgi kehtivust käsitlevat otsust, selgitades selle tõhusust kogu liidu territooriumil. Kohtuotsustel, millega tunnistatakse vastuhagi rahuldades kaubamärk kehtetuks, on mõju *erga omnes* ja määruse 2017/1001 artikli 128 lõike 6 kohaselt peab amet nende kohta registrisse kande tegema ning võtma vajalikud meetmed resolutiivosa täitmiseks.[17]

44. Eespool esitatud kaalutlustest ilmneb kahtlemata seose olemasolu rikkumise põhihagi ja kaubamärgi kehtetuks tunnistamise vastuhagi vahel. Viimane esitatakse rikkumise tuvastamiseks esitatud kohtuasja käigus „täiendavalt“ ning sellel on – vähemalt osaliselt – kaitse eesmärk, kuna see võib rahuldamise korral saada põhihagi tagasilükkamisel määravaks.

45. Vastuhagi eesmärk ei ole aga sellega piiratud: see võib kaasa tuua tööstusomandi tühistamise, millel on mõju *erga omnes*, ja seega laieneb see väljaspoole kohtuasja ning kaitsevajadusi, mis on kostjal, kelle – nagu käesolev kohtuasi selgelt näitab – huvi vastuhagi rahuldamise suhtes säilib ka juhul, kui rikkumise hagist loobutakse.

46. Eelnevaid kaalutlusi arvestades leian – vastupidi sellele, mida väidab komisjon –, et määruse 2017/1001 artiklis 128 sätestatud vastuhagi kaubamärgi kehtetuks tunnistamiseks ei ole oma laadilt rikkumise põhihagi pelgalt täiendav, vaid kui just mitte täiesti sõltumatu, siis vähemalt kombineeritud iseloomuga, mis annab sellele suutlikkuse püsima jääda, võrreldes nõudeid lõpetavate asjaoludega, mis puudutavad õiguste rikkumist käsitlevaid hagisid.

47. Argumendid, mille komisjon oma kirjalikes seisukohtades esitas, ei aseta minu arvates seda järeldust kahtluse alla. Esiteks ei ole määruse 2017/1001 artikli 127 lõikes 1 sätestatud vastuhagi – mis on juba algatatud menetluse osa[18] – täiendavus ja asjaolu, et selle saab esitada ainult kostja õiguste rikkumist käsitlevas hagis, muu kui menetlusõiguslikud tingimused vastuhagi esitamiseks ning need ei võimalda teha järeldusi vastuhagi laadi kohta. Teiseks, nagu mul oli juba võimalik

[13] Viidatud presumptsiooni saab ümber lükata ka vastuhagiga kaubamärgi tühistamiseks, kuigi sel juhul vaidlustatakse pigem kaubamärgiga seotud kaitseõiguste jõustatavus, mitte kaubamärgi õiguslik kehtivus.

[14] Kaubamärgi kehtetuse üksnes erandkorras vaidlustamise keelu kohaldamisala laiendati Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2015. aasta määrusega (EL) 2015/2424, millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 207/2009 ühenduse kaubamärgi kohta ja komisjoni määrust (EÜ) nr 2868/95 (millega rakendatakse nõukogu määrust (EÜ) nr 40/94 ühenduse kaubamärgi kohta) ning tunnistatakse kehtetuks komisjoni määrus (EÜ) nr 2869/95 siseturu harmoneerimisametile makstavate lõivude kohta (kaubamärgid ja tööstusdisainilahendused) (ELT 2015, L 341, lk 21), millega muudeti Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2009. aasta määruse (EÜ) nr 207/2009 Euroopa Liidu kaubamärgi kohta (ELT 2009, L 78, lk 1) artikli 99 lõiget 3, millega nähti ette sellise vastuväite esitamise võimalus juhul, kui tuginetakse kostja varasema õiguse kehtetusele.

[15] Kohtuotsuse Raimund aluseks olnud põhikohtuasjas oli kostja õiguse rikkumise hagis esitanud nii kehtetuse vastuväite kui ka – eraldi kohtuasjas samas kohtus, nagu on Austria menetlusõiguses lubatud – vastuhagi kehtetuks tunnistamiseks, viidates mõlemas pahausksusele kaubamärgi registreerimisel. Viidatud kohtuotsuses täpsustas Euroopa Kohus sisuliselt, et kaubamärgi kohus ei saa jätta rahuldamata õiguste rikkumise hagi ELi kaubamärgi kehtetuks tunnistamise põhjusele tuginedes, ilma et see kohus oleks rahuldanud rikkumise suhtes algatatud menetluses kostja poolt esitatud kehtetuks tunnistamise vastuhagi, mille alus on seesama kehtetuks tunnistamise põhjus (vt punkt 35 ja resolutsiooni punkt 1).

[16] C-425/16, EU:C:2017:479, punktid 62 ja 63.

[17] Sama kord on ette nähtud juhul, kui kaubamärgi tühistamist käsitlev vastuhagi rahuldatakse.

[18] Või see lülitub viidatud menetlusse, vt ka kohtuotsuse Raimund aluseks olnud põhikohtumenetluse asjaolud.

selgitada, ei võimalda määruse 2017/1001 artiklid 127 ja 128 mitte üksnes kostjal õiguste rikkumist käsitlevas hagis end sisuliselt kaitsta, lükates ümber ELi kaubamärgi kehtivuse presumptsiooni, vaid tunnustavad ka tema õigust nõuda täiendavalt seda kaubamärki kehtetuks kuulutavat *erga omnes* kehtivat kohtuotsust ning saada see kohtuotsus, mis kujutab endast pärast jõustumist alust, et saavutada vastava registreeringu ELi kaubamärkide registrist kustutamise.[19]

48. Viimasena ei leia ma vastupidi sellele, millele viitab lisaks komisjonile eelotsusetaotluse esitanud kohus, et kohtuotsusest Raimund oleks võimalik tuletada argumente tõlgenduse kasuks, mille kohaselt järgneb vastuhagi seda menetlust lõpetavatele asjaoludele, mille osa vastuhagi on. Kõnealuses kohtuotsuses piirdutakse tegelikult selle kinnitamisega, et kehtetuks tunnistamise vastuhagi tuleb esitada enne õiguste rikkumist käsitleva hagi rahuldamata jätmist, juhul kui samad kehtetuse põhjused esitati ka üksnes erandkorras. Viidatud kohtuotsuses ei öelda aga midagi õiguste rikkumist käsitlevast hagist loobumise kohta kohtuasjas, mille osa vastuhagi on.

49. Järeldus, millele jõudsin määruse 2017/1001 artiklis 128 sätestatud vastuhagi laadi suhtes käesoleva ettepaneku punktis 46, on kooskõlas tõlgendusega, mille Euroopa Kohus on sellele menetlusõiguse instituudile andnud süsteemi raames, mis loodi Brüsseli konventsiooniga,[20] lõimiti alguses määrusesse nr 44/2001,[21] seejärel määrusesse nr 1215/2012, mis hetkel kehtib.

50. Selles osas tuleb märkida, et kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise valdkonna viidatud õigusnormide puhul on erinevates määrustes ühenduse ja liidu kaubamärgi kohta, mis üksteisele ajaliselt järgnesid, korduvalt esitatud sõnaselge viide, mis sätestab iga kord nende kohaldamise kõnealuste määrustega loodud õigussüsteemides. Nii viidati määruses nr 40/1994 ühenduse kaubamärgi kohta ja määruses nr 207/2009 – määruse 2017/1001 eelkäijad – vastavalt Brüsseli konventsioonile ja määrusele nr 44/2001, laiendades nende kohaldamisala ELi kaubamärkide reguleerimise valdkonnas, et jagada ühenduse kaubamärke käsitlevate hagidega seotud kohtualluvus erinevate liikmesriikide vahel.[22] Praegu on määruse 2017/1001 artiklis 122 sätestatud nende õigusnormide kohaldamine „ELi kaubamärkide ja ELi kaubamärgi taotluste ning ELi kaubamärkide ja riigisiseste kaubamärkide põhjal algatatud samaaegsete ja üksteisele järgnevate kohtuasjade suhtes“, kui samas määruses ei ole sätestatud teisiti, kusjuures lõikes 2 on sõnaselgelt viidatud kõige viimasele selles valdkonnas sätestatud korrale, s.o määruses nr 1215/2012 sisalduvale korrale.

51. Eelnevate kaalutluste põhjal näib mulle järelikult, et vastuhagi mõistet tuleb tõlgendada kooskõlas kõnealuste määrustega kohtualluvuse kohta ja kohtupraktikaga, mis on nende alusel tekkinud.[23]

[19] Vt määruse 2017/1001 artikli 128 lõige 6.

[20] 27. septembri 1968. aasta Brüsseli konventsioon kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades (EÜT 1975, L 204, lk 28; edaspidi „Brüsseli konventsioon“).

[21] Nõukogu 22. detsembri 2000. aasta määrus (EÜ) nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades (EÜT 2001, L 12, lk 1; eestikeelne eriväljaanne 04/19, lk 42).

[22] Vt eelkõige: i) määruse nr 40/1994 põhjendused, milles on kirjas, et „eeskirju, mis sisalduvad Brüsseli konventsioonis kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades, kohaldatakse kõigi ühenduse kaubamärgiga seotud õigustoimingute suhtes […]“; ii) määruse nr 207/2009 artiklit 94 määruse nr 44/2001 kohaldamise sätete kohta ELi kaubamärke käsitlevates menetlustes.

[23] Lisaks tuleb arvestada, et Brüsseli konventsiooni artikli 6 lõikes 3, määruse nr 44/2001 artikli 6 lõikes 3 ja nüüd määruse nr 1215/2012 artikli 8 lõikes 3 kasutatud mõisted kattuvad täielikult mõistetega, mida sisaldab määrus 2017/1001 (näiteks saksakeelne mõiste „Widerklage“, ingliskeelne „counterclaim“, prantsuskeelne „demande reconventionnelle“ ja itaaliakeelne „domanda riconvenzionale“).

52. Sellest lähtudes märgin, et 13. juuli 1995. aasta kohtuotsusest Danværn Production,[24] milles Euroopa Kohus pidi kindlaks tegema, kas kostja esitatud hüvitisnõuet tuleb pidada „vastuhagiks" Brüsseli konventsiooni[25] artikli 6 punkti 3 tähenduses, ilmneb selge vahetegemine vastuhagil, mille ese on hageja nõudest eristatav nõue ja millega soovitakse saavutada hageja kahjuks väljamõistmine, ning pelgal erandil, mis on põhihagi suhtes sõltumatu väärtusega õiguskaitsevahend, mille ainus eesmärk on põhihagi peatamine.[26] Seda teemat analüüsis põhjalikult ka kohtujurist Léger kohtuasjas, millel viidatud kohtuotsus rajanes. Oma ettepanekus rõhutas ta eelkõige, et vastuhagi on „uus hagi, mille esitab kohtuasja kestel kostja, kellest saab omakorda hageja […]", „mille eesmärk on eraldi väljamõistmistaotlus esialgse hageja kahjuks, mis ei piirdu esialgse hageja nõuete rahuldamata jätmisega" ning millel on „põhikohtuasjast sõltumatu" kulg ja saatus, mistõttu see ei lõpe juhul, kui hageja hagist loobub.[27]

53. Hiljuti tegeles Euroopa Kohus vastuhagi mõistega 12. oktoobri 2016. aasta kohtuotsuses Kostanjevec,[28] milles käsitleti muu hulgas määruse nr 44/2001 artikli 6 lõike 3 tõlgendamist. Sel puhul kinnitas Euroopa Kohus, et vastuhagi „[on] sisuliselt eraldi väljamõistmistaotlus[…] hageja kahjuks, millega võib vajaduse korral ka nõuda suuremat summat kui hageja nõutav summa ja seda võib järgnevalt nõuda isegi siis, kui hageja hagi jäetakse rahuldamata".[29]

54. Kokkuvõttes leiab eespool viidatud kohtupraktika põhjal järelikult kinnitust teooria, mille kohaselt on vastuhagi õiguskaitsevahend nimelt kostjale, kes, kasutades ära tema vastu hageja poolt esitatud põhihagi, laiendab samas kohtuasjas otsustatava küsimuse eset, esitades täiendavalt sõltumatu hagi, mis ulatub kaugemale pelgalt hageja hagi rahuldamata jätmise nõudest ja mis saab jääda kehtivaks seda hagi lõpetavatest asjaoludest sõltumata.

B. Perpetuatio fori põhimõtte kohaldatavus

55. Kuigi tõendasin, et vastuhagi ei ole oma laadilt pelgalt täiendav, ei saa selle põhjal öelda, et eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimus on lahendatud. Seega on selles staadiumis vaja kontrollida, kas siis, kui rikkumise hagi on ära langenud, tuleb vastuhagi lahendamise kohtualluvus määrata kindlaks õigusnormide alusel, mis reguleerivad põhimenetluses esitatud kaubamärgi kehtetuks tunnistamise nõuet, mis on sätestatud määruse 2017/1001 artiklis 63, mis tingib vastuhagi ametile üleandmise, või kas muude põhimõtete alusel säilib asja lahendava kaubamärgi kohtu pädevus.

[24] 13. juuli 1995. aasta kohtuotsus Danværn Production (C-341/93, EU:C:1995:239).

[25] 27. septembri 1968. aasta Brüsseli konventsioon kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades (EÜT 1975, L 204, lk 28). Kõnealuse artikli 6 lõige 3 võimaldas kostjal esitada hageja vastu vastuhagi põhikohtuasja lahendavas kohtus, sõltumata selle kohtu kohtualluvuse alusest, et vältida foorumite killustatust, tingimusel et eksisteerib lepinguline või faktiline seos põhikohtuasjaga (vt selle kohta kohtujurist Léger' ettepanek kohtuasjas Danværn Production (C-341/93, EU:C:1995:139, punkt 7)).

[26] Vt 13. juuli 1995. aasta kohtuotsus Danværn Production (C-341/93, EU:C:1995:239, punkt 12); Euroopa Kohus leidis eelkõige, et „liikmesriikide riigisiseses õiguses eristatakse üldjuhul kahte olukorda. Esiteks olukorda, kus kostja leiab, et tal on hageja suhtes väidetav nõue, mille mõjul lakkab tema poolt esitatud nõue täielikult või osaliselt olemast. Teiseks olukorda, kus kostja nõuab sama kohtuasja raames esitatud eraldi hagis, et hagejat kohustataks tema kasuks võlga tasuma. Viimasel juhul võib eraldi hagi käsitleda suuremat summat, kui see, mida hageja nõuab, ja seda saab pidada püsimajäävaks ka siis, kui hageja hagi rahuldamata jäetakse". Viidatud kohtuotsuse punktis 17 rõhutatakse samuti, et riigisisestes õiguskordades on mõlema olukorra määratlemiseks olemas erinevad väljendid. Eelkõige eristatakse prantsuse õiguses konkreetselt vastuhagi ja hüvitamise erandi puhul „demande reconventionnelle'i" ja „moyens de défense au fondi", inglise õiguses „counter-claimi" ja „set-off as a defence'i", saksa õiguses „Widerklaget" ja „Prozeßaufrechnungi" ning itaalia õiguses „domanda riconvenzionalet" ja „eccezione di compensazionet".

[27] Kohtujurist Léger' ettepanek kohtuasjas Danværn Production (C-341/93, EU:C:1995:139, punktid 25 ja 26).

[28] 12. oktoobri 2016. aasta kohtuotsus Kostanjevec (C-185/15, EU:C:2016:763).

[29] 12. oktoobri 2016. aasta kohtuotsus Kostanjevec (C-185/15, EU:C:2016:763, punkt 32). Tegemist on kinnitusega, mis on kooskõlas kohtujurist Kokott'i samas kohtuasjas esitatud ettepanekuga (kohtujurist Kokott'i ettepanek kohtuasjas Kostanjevec, C-185/15, EU:C:2016:397, punktid 39–41), kus on kirjas, et „järelikult tuleb vastuhagiga järgida hageja taotlusest eristatavat nõuet, mis on suunatud eraldi väljamõistmisele […]. Selline nõue ei kujuta endast pelgalt kaitsevahendit vastaspoole esitatud […] nõude vastu".

56. Eelotsusetaotluse esitanud kohus, nagu komisjongi, leiab, et ta peab pädevuse ametile üleandmise vajaduse tuletama kaubamärgi kohtute pädevuse erandlikust laadist, mis rajaneb omakorda asjaolul, et nad võivad riigisiseste kohtutena tühistada üksnes erandkorras liidu õigusakte, mis liidu kaubamärgi registreeringu kanne on.

57. Selle arutluskäigu toetuseks kinnitab Oberlandesgericht München (liidumaa kõrgeim üldkohus Münchenis, Saksamaa) lisaks, et määruses 2017/1001 tunnustatakse võimalikku eelistust selles suhtes, et amet hindab kehtivust. See eelistus peaks eelkõige nähtuma määruse artikli 128 lõikest 7, milles on ette nähtud, et ELi kaubamärgi omaniku taotlusel võib kaubamärgi kohus tagada, et kehtetuse taotluse kohta teeb otsuse amet.

58. Leian, et need kaks argumenti ei ole otsustavad.

59. Eeskätt näib mulle, et ELi kaubamärkide kehtivuse valdkonnas volituste jagamine ameti ja kaubamärgi kohtute vahel ei ole tõend reegli-erandi suhtest ameti ja kaubamärgi kohtute pädevuste vahel, vaid et see on täiendavuse suhe, mille eesmärk on saavutada õigusnormidega taotletavad eesmärgid, milleks, nagu juba märkisin, on kaubamärkide kaitse tagamine, vältides kohtute vastuolulisi otsuseid ja kaitstes ELi kaubamärgi ühtsust.

60. Nagu rõhutas kohtujurist Campos Sánchez-Bordona kohtuotsuse Raimund aluseks olnud kohtuasjas tehtud ettepanekus, on vastupidi ELi kaubamärkide registreerimise menetlusele, „mis on välja töötatud ainult EUIPO ülesandena, mida ükski liikmesriikide kohtu otsus ei mõjuta“, ELi kaubamärgi kehtetuks tunnistamise pädevus jagatud „võrdsetes osades“ kaubamärkide kohtute ja ameti vahel. [30]

61. Isegi kui sooviksin seda tunnistada, ei näi mulle, et erandlik laad, mis on kaubamärgi kohtu pädevusel kehtetuks tunnistamise vastuhagi menetlemisel, võiks mõjutada esitatud küsimuse lahendust. Puudub kahtlus, et vastuhagi esitamise hetkest alates on tegemist olukorraga, mis kuulub kaubamärgi kohtu pädevusse. „Dünaamilisuse“ seisukohast lisan, et hagi vastunõude laad, millel eelmistes punktides pikalt peatusin, on ontoloogiliselt seotud selle esitamise hetkel eksisteerivate tingimustega ega sõltu menetluse järgnevatest arengutest. Teisisõnu ei muutu vastuhagi põhihagiks seetõttu, et hagi, mis oli algul menetluse algatanud põhihagi, on lõpetatud.

62. Seega, isegi kui nõustuda kaubamärgi kohtute pädevuse erandliku iseloomuga, leian, et selline olukord nagu põhikohtuasjas, mida iseloomustab põhihagist loobumine, kuulub ikkagi selle pädevuse alla. Järelikult ei ole tegemist riigisiseste kohtuorganite pädevuste analoogia alusel kohaldamisega, mis on sellisena viidatud pädevuse erandlikust laadist tulenevalt keelatud, vaid selle tavapärase kohaldamisega olukorrale, mis on õigusnormis sõnaselgelt ette nähtud.

63. Määruse 2017/1001 artikli 128 lõike 7 juurde tulles ei saa eitada, et see väljendab liidu seadusandja tahet väärtustada kaubamärgi kehtivuse ja sellega seotud õigust lõpetavate asjaolude tsentraliseeritud hindamist ametis. Lisaks juhin tähelepanu sellele, et samast seisukohast kerkib

[30] Vt kohtujurist Campos Sánchez-Bordona ettepanek kohtuasjas Raimund (C-425/16, EU:C:2017:479, punkt 83). Vt ka analoogia alusel seoses sarnase nõukogu 12. detsembri 2001. aasta määrusega (EÜ) nr 6/2002 ühenduse disainilahenduse kohta (ELT 2002, L 3, lk 1–24; ELT eriväljaanne 27/13, lk 142) 16. veebruari 2012. aasta kohtuotsus Celaya Emparanza y Galdos International (C-488/10, EU:C:2012:88, punkt 48), kus on rõhutatud, et „mis puudutab […] ühenduse registreeritud disainilahenduste kehtetuks tunnistamise hagisid, on määruses otsustatud ühtlustamisameti poolt nende tsentraliseeritud menetlemise kasuks, kuid seda põhimõtet on siiski leevendatud ühenduse disainilahenduste kohtute võimalusega lahendada ühenduse registreeritud disainilahenduse kehtetuks tunnistamist käsitlevaid vastuhagisid, mis on esitatud disainilahendusest tulenevate õiguste rikkumise või rikkumise ohuga seotud hagi menetluses“.

esile viidatud määruse artikli 132 lõige 2, mille alusel on lubatud, et ka juhul, kui kaubamärgi kohus on organ, kellele hagi esimesena esitati, peatatakse selle kohtu menetlus, et oodata ära otsus, mille teeb amet, kelle juures algatati järgmiseks menetlus, millel on sama ese.

64. Selle asemel aga, et tugevdada teooriat, mille kohaselt langeb kaubamärgi kohtu pädevus ära pärast seda, kui õiguste rikkumist käsitlevast hagist loobutakse, toetavad viidatud õigusnormid pigem selle teooria ümberlükkamist. Nagu tuleneb viidatud õigusnormide tekstist, tunnustatakse nendega kaalutlusõigust (tegusõna „võib“ kasutamine ei jäta selles osas kahtlust), mis on kaubamärgi kohtul, kes võib kaubamärgi omaniku taotluse olemasolul anda kehtivuse küsimuse üle ametile, kuid kes võib siiski pärast menetluspoolte ärakuulamist otsustada ise vastuhagi kohta otsuse teha.

65. Järelikult oleks määruse – mis näeb kaubamärgi omaniku taotluse korral sõnaselgelt ette kohtu kaalutlusõiguse selles, kas anda kehtivuse küsimus ametile üle – süsteemiga vastuolus tõdeda, et kaubamärgi omanik võib rikkumise hagist loobudes sellegipoolest otsustada kohtu pädevuse äralangemise, sõltumata kohtu ükskõik millisest hinnangust.

66. Kokkuvõttes leian, et eelotsusetaotluse esitanud kohtu argumendid ei ole määrava tähtsusega. Mulle näib vastupidi, et küsimuse peab lahendama *perpetuatio fori* üldpõhimõtte alusel. Ja seda – pange tähele – liidu õiguse alusel, ilma et määruse 2017/1001 artikli 129 lõikes 3 sisalduva viite alusel oleks vaja appi võtta riigisisesed menetlusnormid, millega see põhimõte kehtestatakse.[31]

67. Viidatud põhimõttest tuleneb, et kui kord on juba pädevasse kohtusse pöördutud, siis üldiselt allub asi sellele kohtule, isegi kui seos, mille alusel selle kohtu alluvus kindlaks määrati, kohtumenetluse käigus muutub.[32] Selle põhimõtte eesmärgiks on vältida kahju, mis tekiks kohtuvaidluse pooltele tulenevalt sellest, et kuna kohtumenetluse ajal muutuvad alluvuse määramisel otsustavaks olnud asjaolud, ei allu kohtuasi enam sellele kohtule, kellele hagi esitati.

68. Ei ole kahtlust, et liidu õiguses tuntakse seda põhimõtet. Selles osas peab viitama 11. oktoobri 2007. aasta kohtuotsusele Freeport,[33] milles leiti sõnaselgelt, et hagi esitamise hetk on võrdluspunkt nõuetevahelise seose olemasolu hindamisel, mille eesmärk on määrata kindlaks kohtualluvus määruse nr 44/2001 artikli 6 lõike 1 tähenduses.

69. Vaadake lisaks kohtujurist Jääskineni[34] 11. detsembril 2014 esitatud ettepanekut kohtuasjas CDC Hydrogen Peroxide ja Euroopa Kohtu samas kohtuasjas tehtud 21. mai 2015. aasta otsust, milles käsitletakse samuti määrust nr 44/2001. Sel juhul tehti *perpetuatio fori* põhimõtet kohaldades kindlaks, et asja menetleva kohtu alluvus, mis määratakse kindlaks vaid ühe kostja elukoha alusel, kes kohtusse kaevati, ei lange ära ka juhul, kui loobutakse kostja vastu esitatud nõudest, mis põhjendas kohtualluvuse kindlaks määramist.[35]

[31] Nagu öeldud, kohaldatakse Saksamaal ülekaaluka teooria alusel ZPO artikli 261 lõike 3 punkti 2, mille kohaselt ei sõltu asja menetleva kohtu pädevus selle pädevuse aluseks olevate asjaolude muutumisest.

[32] Vt kohtujurist Szpunari ettepanek kohtuasjas A (C-716/17, EU:C:2019:262, punkt 74).

[33] 11. oktoobri 2007. aasta kohtuotsus Freeport (C-98/06, EU:C:2007:595, punkt 54).

[34] Kohtujurist Jääskineni ettepanek kohtuasjas CDC Hydrogen Peroxide (C-352/13, EU:C:2014:2443, punktid 76–83).

[35] 21. mai 2015. aasta kohtuotsus CDC Hydrogen Peroxide (C-352/13, EU:C:2015:335, punkt 28), kus Euroopa Kohus küll *perpetuatio fori* põhimõtet sõnaselgelt nimetamata seda tegelikult rakendas.

70. *Perpetuatio fori* põhimõttel rajanes ka 17. jaanuari 2006. aasta kohtuotsus Staubitz-Schreiber,[36] kus Euroopa Kohus tõlgendas määrust nr 1346/2000[37] nii, et selle liikmesriigi kohtul, kelle territooriumil asub võlgniku põhihuvide kese viimase poolt maksejõuetusmenetluse algatamise taotluse esitamise ajal, säilib pädevus seda menetlust algatada, kui nimetatud võlgnik viib pärast taotluse esitamist, kuid enne menetluse algatamist, oma põhihuvide keskme üle teise liikmesriigi territooriumile.

71. *Perpetuatio fori* põhimõttele viitab lisaks ka kohtujurist Szpunar 24. septembril 2014. aastal kohtuasjas Carl Gendreau esitatud seisukohas[38] ja 27. märtsil 2019 kohtuasjas A[39] esitatud ettepanekus ning 30. aprillil 2020. aastal kohtuasjas Novo Banco esitatud ettepanekus[40].

72. Kõnealune põhimõte on ette nähtud ka Brüsseli IIa määruse kohaldamise praktilises juhendis[41] ning rahvusvahelise õiguse instituut rakendas seda 1981. aasta Dijoni istungil.[42] *Perpetuatio fori* põhimõte on lisaks sätestatud mitmes õigussüsteemis. See on muu hulgas tuntud saksa, itaalia, prantsuse ja hispaania õiguses.

73. Viimasena tuleb märkida, et tegelikult on kõnealust põhimõtet kohaldatud ka Euroopa Kohtu ja Üldkohtu pädevuste kindlaks määramisel. Kohtuasjas, milles tehti kohtumäärus IAMA Consulting, saatis Üldkohus, kes menetles asja ühenduse poolt sõlmitud lepingus sisalduva erikokkuleppe alusel, Euroopa Kohtule läbivaatamiseks komisjoni poolt vastuhagi korras esitatud nõude pärast seda, kui ta oli kostjaks oleva äriühingu esitatud nõuded vastuvõetamatuks tunnistanud.[43] Üldkohus leidis, et selle nõude kohta otsuse tegemine kuulub Euroopa Kohtu alluvusse, tulenevalt EÜ asutamislepingu artikli 225 lõike 1 ja sel hetkel kehtinud Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 51 koostoimest, mille kohaselt kuulusid ühenduse institutsioonide esitatud hagid Euroopa Kohtu alluvusse. Euroopa Kohus tuletas kõigepealt meelde, et ühenduse kohtusüsteem nägi ette Euroopa Kohtu ja Üldkohtu vastavate pädevuste täpse piiritlemise, mis keskendus sel ajal kostjale, nii et kui hagi lahendamine kuulus neist kahest kohtust ühe alluvusse, välistas see tingimata teise kohtu alluvuse.[44] Järgmiseks täpsustas ta, et „ühenduse õiguskaitsevahendite süsteemis tähendab põhikohtuasjas otsuse tegemise pädevus pädevust teha otsus kõigis samas menetluses esitatud vastuhagides, mis tulenevad hagi esemeks olevast samast õigusaktist või samast asjaolust“, ning et selle pädevuse aluseks on eelkõige menetlusökonoomia

[36] 17. jaanuari 2006. aasta kohtuotsus Staubitz-Schreiber (C-1/04, EU:C:2006:39). Vt ka kohtujurist Ruiz-Jarabo Colomeri ettepanek samas kohtumenetluses (C-1/04, EU:C:2005:500).

[37] Nõukogu 29. mai 2000. aasta määrus (EÜ) maksejõuetusmenetluse kohta (EÜT 2000, L 160, lk 1; ELT eriväljaanne 01/19, lk 191).

[38] C-376/14 PPU, EU:C:2014:2275, 37. joonealune märkus.

[39] C-716/17, EU:C:2019:262, punkt 74.

[40] C-253/19, EU:C:2020:328, punkt 23.

[41] Brüsseli IIa määruse kohaldamise praktiline juhend, avaldatud 20. juunil 2016 Euroopa Komisjoni poolt, kättesaadav veebilehel https://op.europa.eu/it/publication-detail/-/publication/f7d39509-3f10-4ae2-b993-53ac6b9f93ed.

[42] Prantsuse keeles kättesaadavas dokumendis (kättesaadav veebilehel https://www.idi-iil.org/app/uploads/2017/06/1981_dijon_01_fr.pdf) pealkirjaga „Le problème intertemporel en droit international privé“ on kirjas, et „Les changements intervenant en cours de procédure dans les faits qui constituent le fondement de la compétence juridictionnelle ne privent pas la juridiction de sa compétence et n'affectent normalement pas la reconnaissance ou l'exécution de ses décisions dans d'autres États“.

[43] Vt 25. novembri 2003. aasta kohtumäärus IAMA Consulting *vs.* komisjon (T-85/01, EU:T:2003:309).

[44] Vt 27. mai 2004. aasta kohtumäärus komisjon *vs.* IAMA Consulting (C-517/03, ei avaldata, EU:C:2004:326, punkt 15).

huvi.[45] Viimasena märkis Euroopa Kohus, et asjaolu tõttu, et hagi jäeti rahuldamata ning et järelikult on vastuhagi kaotanud oma täiendava laadi, ei jää Üldkohus ilma selle nõude lahendamise kohtualluvusest.[46]

74. Seda arvestades leian, et *perpetuatio fori* põhimõtet tuleb kohaldada ka käesolevas kohtuasjas. Selles osas pean asjasse puutuvaks määruse 2017/1001 artiklis 122 sisalduvat viidet kohtualluvuse, kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise valdkonna õigusnormidele, mille suhtes *perpetuatio fori* põhimõtet eespool kirjeldatud kohtupraktikas kohaldatavaks peeti. Kuigi ei saa vaielda selle üle, et viidatud põhimõtet kohaldatakse selleks, et jaotada liidu kaubamärke käsitlevate hagide kohtualluvus erinevate liikmesriikide vahel, ei näe ma, miks peaks erinevale järeldusele jõudma käesolevas kohtuasjas, kus vaieldakse tegelikult samuti kohtuliku või peaaegu kohtuliku pädevuse andmise reeglite üle.

75. *Perpetuatio fori* põhimõte, mis seob kohtualluvuse vastuhagi esitamise hetkega, tagab lisaks õiguskindluse ja väldib minu arvates olulisi negatiivseid tagajärgi – menetlusökonoomia ja kostja kaitseõiguse kahjustamist –, mis tekiksid siis, kui põhihagist loobumist peetaks asjasse puutuvaks.

76. Näiteks mõelge olukorrale, kus hageja loobub vahetult enne seda, kui lõpetatakse kohtuasi, mida iseloomustavad keeruline ja kulukas uurimine, või ta loobub lausa apellatsiooniastmes õiguste rikkumist käsitlevast hagist, kuna ta teadvustab endale, et tema hagi jäetakse arvatavasti rahuldamata. Kuna kohus jääks selle tagajärjel ilma vastuhagi lahendamise alluvusest, paneks see kostjale kohustuse alustada ametis menetlust algusest peale.

77. Minu arvates ei ole vaieldav, et esimese kohtuastme menetluses läbiviidud toiminguid ja kasutatud aega olematuks tehes kahjustatakse menetlusökonoomia eesmärki, mis peaks iseloomustama mitte üksnes kohtute tegevust vaid ka ameti haldustegevust, arvestades, et dubleeritakse kattuvaid tegevusi, mis viivad määruse 2017/1001 alusel võrreldavate tulemusteni. Lisaks oleks kostja sunnitud kandma täiendavaid kulusid ametis menetluse algatamiseks. Märgin, et need negatiivsed tagajärjed tulenevad automaatselt otsusest – põhihagist loobumise kohta – mille teeb isik, kelle vastu kostja vastuhagi esitas.

78. Antud tõlgendus ei lähe vastuollu määruses 2017/1001 sätestatud korra konkreetse eesmärgiga.

79. Nagu juba märgitud, ilmneb määruse 2017/1001 põhjendusest 32 selgelt, et käsitletava korra aluseks olev oluline vajadus on, et „ELi kaubamärkide kehtivust ja rikkumist käsitlevad otsused omavad õigusjõudu kogu liidus ja hõlmavad kogu liidu territooriumi, sest ainult nii saab vältida vastuoluliste otsuste tegemist kohtutes ja ametis ning tagada, et ELi kaubamärgi ühtsust ei kahjustata“.

[45] Vt 27. mai 2004. aasta kohtumäärus komisjon *vs*. IAMA Consulting (C-517/03, ei avaldata, EU:C:2004:326, punkt 17 ja seal viidatud kohtupraktika).

[46] Vt 27. mai 2004. aasta kohtumäärus komisjon *vs*. IAMA Consulting (C-517/03, ei avaldata, EU:C:2004:326, punkt 20). Samas tähenduses vt ka 16. septembri 2013. aasta kohtuotsus GL2006 Europe *vs*. komisjon (T-435/09, EU:T:2013:439, punktid 45–47), mis tehti kohtuasjas, mis määrati tema alluvusse erikokkuleppe alusel ELTL artikli 272 tähenduses. Selles kohtuasjas leidis Üldkohus – pärast seda, kui ta oli rõhutanud komisjoni esitatud vastuhagi eristuvat laadi võrreldes äriühingu põhihagiga –, et ta peab viidatud hagi kohta otsuse tegema, olenemata sellest, et ta leidis, et põhikohtuasjas on otsuse tegemise vajadus ära langenud, kuna menetluse ese oli ära langenud seetõttu, et hagejat ei esindanud enam advokaat. Vt ka 9. juuli 2013. aasta kohtuotsus Lito Maieftiko Gynaikologiko kai Cheirourgiko Kentro *vs*. komisjon (T-552/11, ei avaldata, EU:T:2013:349, punkt 41 ja seal viidatud kohtupraktika), mille lahendust Euroopa Kohus apellatsioonkaebuses tehtud otsuses kahtluse alla ei seadnud (vt 9. septembri 2015. aasta kohtuotsus Lito Maieftiko Gynaikologiko kai Cheirourgiko Kentro *vs*. komisjon, C-506/13 P, EU:C:2015:562).

80. Eesmärke, mis on käsitletavate õigusnormide aluseks ja millel rajaneb kaubamärgi kohtute alluvus kaubamärgi kehtetuks tunnistamise vastuhagides, ei kahjusta rikkumise põhihagi lõpetavad asjaolud. Need ei too kaasa mitme menetluse algatamist, kuna menetlus jääb ühe organi alluvusse, ega kahjusta riigisisese kohtu poolt kaubamärgi kehtivuse kohta tehtud otsuse *erga omnes* tõhusust. Järelikult säilitatakse nii menetlusökonoomia nõuded kui ka nõue, et kaubamärk peab kõikjal liidus ühtne olema. Lisaks ei teki mitte mingit vastuoluliste otsuste ohtu, arvestades, et küsimust lahendab ainult üks organ.

81. Kokkuvõttes leian kõikide eelnevate kaalutluste põhjal, et kaubamärgi kohus säilitab oma pädevuse, et teha otsus ELi kaubamärgi kehtetuse kohta, mis tõstatati eespool viidatud määruse artikli 128 kohaselt, juhul kui rikkumise põhihagi on kehtivalt tagasi võetud.

VI. Ettepanek

82. Eelnevate kaalutluste põhjal teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata Oberlandesgericht Müncheni (liidumaa kõrgeim üldkohus Münchenis, Saksamaa) esitatud eelotsuse küsimusele järgmiselt:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. juuni 2017. aasta määruse 2017/1001 Euroopa Liidu kaubamärgi kohta artikli 124 punkti d ja artiklit 128 tuleb tõlgendada nii, et Euroopa Liidu kaubamärgi kohus säilitab oma pädevuse teha otsus ELi kaubamärgi kehtetuse kohta, mis tõstatati kõnealuse määruse artikli 128 kohases vastuhagis, ka pärast seda, kui viidatud artikli 124 punkti a kohaselt esitatud rikkumise põhihagist on selle kaubamärgiga seoses kehtivalt loobutud.